

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIRBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. De definitione Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

*dicitur Jaco-
bin, v. 2.
Heb. 10, v. 25.*

stamenti nusquam dicitur Synagoga, sed semper Ecclesia, id est, euocatio. Congregari enim commune est hominibus cum bestiis: at euocari proprium est hominum. Neque refert, quod populus Iudæorum in Testamento veteri passim vocatur etiam Ecclesia; nam tam Synagoga, quam Ecclesia apud Hebræos dicitur à congregando. קהל quod vertimus Synagoga, dicitur à קצף congregare. Similiter קהל, id est, Ecclesia, dicitur à קהל congregari. Itaq; sunt nomina duo, sed idem prorsus significant.

TERTIO nota, quemadmodum ciuitas nunc significat cœtum hominum, nunc locum, in quo cœtus ille habitat, ita etiam Ecclesiam in Scripturis nunc significare cœtum fidelium, vt Rom. 16. *Salutant vos omnes Ecclesia Asia*: nunc locum ipsum, in quo fideles congregantur, vt Iudith. 6. *Omnis populus per totã noctem intra Ecclesiam orauerunt*, quam nos nunc solùm de Ecclesia, vt cœtum fidelium significat, disputamus.

CAPVT II.

De definitione Ecclesia.

HÆC de nomine. De re autem ipsa quinque sunt hæreticæ sententiæ. PRIMA, quòd Ecclesia sit prædestinatorum congregatio, ita vt soli, & omnes prædestinati sint de Ecclesia. Ita Ioãnes VViclef apud VValdensem tomo 1. lib. 2. c. 8. & 9. Ioannes Hvs s art. 1. 2. 3. 5. 6. vt habetur in Concilio Constantiensi sess. 15. è quibus sic habet art. 5. *Præscitus etsi aliquando sit in gratia secundum presentem iustitiam, tamẽ nunquam est pars sanctæ Ecclesia, & prædestinatus semper manet membrum Ecclesia, licet aliquando excidat à gratia aduentitia, sed non à gratia prædestinationis.*

SECUNDA, quòd Ecclesia sit hominũ perfectorum nullum peccatum habentium multitudo. Ita quondam Pelagiani, vt B. Augustinus refert libro de hæresibus, cap. 88. *Id etiam, inquit, progrediuntur, vt dicant, Sitam iustorum in hoc seculo nullũ omnino habere peccatum, & ex his Ecclesiã Christo*

Christo

Christi in hac mortalitate perfici. Eandem tribuit Anabaptistis huius temporis Calvinus lib. 4. Instit. cap. 1. §. 13.

TERTIA, quod Ecclesia sit iustorum congregatio, sed potius eorum, qui nunquam lapsi sunt circa fidei confessionem. Distinguitur autem hæc à superiore, quod prior opinio quoslibet peccatores excludebat, hæc autem non excludit, nisi insignes peccatores. Ita senserunt olim Nouatiani, ut auctor est Cyprianus lib. 4. epist. 2. & Donatistæ apud Augustinum libro de hæres. cap. 69. existimo enim falli Calvinum, ubi supra, & alios, qui putant, Nouatianos & Donatistas exclusisse omne genus peccatorum. Clarè enim Cyprianus lib. 4. epist. 2. & Epiphanius in hæreses Catharorum dicunt, eos retinuisse in Ecclesia fraudatores, mœchos, & similes: solumq; exclusisse eos, qui in persecutione lapsi fuerant. **NEQVE** cum hoc pugnare videtur, quod habent Ambrosius lib. 1. de pœnitentia, cap. 1. & 2. & Theodoretus libro de fabulis hæreticorum; Nouatianos sustulisse potestatem remittendi peccata omnia, exceptis leuissimis. nam etiam non absoluebant graues peccatores, tamen in suo cœtu eos retinebant, nisi lapsi essent circa fidem. Et Augustinus libro contra Parmenianum, c. 2. docet, Donatistas non horrere omnia, sed solum quædam maiora scelera, quale erat illud, quod obiciebant Catholicis, consensisse traditoribus illorum librorum.

QUARTA est Confessionistarum, qui etsi nomine damnant Pelagianos, Nouatianos, & Donatistas, tamen eorum sententia composita est ex hæresi Pelagianorum, Nouatianorum, & Donatistarum. Docent enim **PRIMO** cum Pelagianis non solum Confessionistæ, sed omnes Lutherani, & Calvinistæ, nullum esse peccatum veniale ex natura sua, sed omnia esse mortalia ex se, venialia autem ex misericordia Dei, qui ea credentibus non imputat. Ita docet Lutherus in assert. art. 32. Melanchthon in locis, cap. de dilectione crimine peccati mortalis & venialis. Calvinus lib. 2. Instit. cap. 8. §. 58. & 59.

SECUNDO, docet Confessio Augustana artic. 7. Ecclesiam esse Sanctorum congregationem, qui verè credunt, & obediunt Deo. Et in Apologia Philippus conatur ostendere, peccatores non pertinere ad Ecclesiam, nisi nomine. Similiter

milia docet Brentius in Prolegomenis contra Petrum à Soto. Neque obstat, quod & Philippus, & Brentius ibidem dicunt, malos esse admixtos bonis; nam ipsi duas Ecclesias fingunt. Vnam veram, & ad quam pertinet privilegia, quæ narrantur in Scripturis, & hanc esse Sanctorum congregationem, qui verè credunt, & obediunt Deo, & hanc non esse visibilem, nisi oculis fidei. Alteram externam, quæ nomine tantum est Ecclesia, & hanc esse congregationem hominū conuenientium in doctrina fidei, & vsu Sacramentorum, & in hac bonos & malos inueniri: Itaque malos nunquam volunt esse partes veræ Ecclesiæ, & proinde cautè Philippus non dicit, Ecclesiam constare ex malis & bonis, sed dicit, malos admisceri Ecclesiæ. Et Brentius dicit, malos esse aliquo modo in Ecclesia, sed non de Ecclesia.

LUTHERVS in lib. de Conciliis & Ecclesia, parte tertia, dicit, Ecclesiam esse populum sanctum Christianum: & vt ostendat se loqui de sanctitate singulorum membrorum, inde probat, Papam & Cardinales non esse de Ecclesia, quia sancti non sunt. Si ergo soli iusti sunt partes veræ Ecclesiæ, & omnia peccata, quantumuis leuia, sunt peccata mortalia, & faciunt hominem iniustum; sequitur solos perfectos, & omni peccato carentes, esse de Ecclesia, quæ erat opinio Pelagianorum.

TERTIO, dicunt Confessionistæ, in quo etiam cum omnibus Lutheranis conueniunt, omnia opera hominis, etiam iustificati, esse peccata mortalia. Id indicat Confessio Augustana, art. 6. & 20. sed clarius Lutherus in assert. art. 32. ex quo videtur sequi, nullum hominem esse de Ecclesia. Nam si soli iusti sunt de Ecclesia, & nulli sunt omnino in mundo iusti, quippe cum omnium hominum opera sint peccata; quinam, quæso, Ecclesiam facient? sed ipsi rem totam facillè explicant, dum dicunt, opera quidem hominis iusti omnia esse peccata mortalia, sed tamen non imputari, si adsit fides, & proinde eum, qui habet fidem, simul esse iustissimum, & in omni opere peccare. In quo aliquo modo conueniunt Confessionistæ cum Donatistis & Nouatianis. Vt enim illi non excludebant ab Ecclesia omnes peccatores, sed tantum eos, qui idololatriam commiserant; ita isti non omnes peccatores excludunt, sed tantum eos, qui non

verè credunt. putant enim, vt diximus, nullum crimen imputari credentibus.

3. QUINTA sententia est quasi conflata ex omnibus istis. Docet enim, Ecclesiam constare ex solis iustis prædestinatis. Ita Calvinus, qui tria docet. PRIMO, fidem semel habitam, nunquam in æternum perdi posse, & proinde omnem qui habet fidem, necessariò esse prædestinatum. id habet in Institut. lib. 3. cap. 2. §. 8. 9. 10. 11. quod idem antea expressè docuerat Iovinianus apud Hieronymum libro 2. contra Iovinianum. SECUNDO docet, veram Ecclesiam à solo Deo cognosci posse, eiusque fundamentum esse diuinam electionem, quia nimirum constat ex fidelibus, qui necessari sunt de numero electorum. id habet lib. 4. cap. 1. §. 2. & in minori institutione, cap. 8. §. 4. & sequentibus. TERTIO docet esse præterea quandam Ecclesiam externam, in qua sint boni & mali, &c. vt supra dixerunt Confessionistæ. id habet eodem libro & capite, in sequentibus sectionibus. Idem etiam sentire videtur BYCERVUS, qui in lib. 1. de regno Christi, cap. 5. definit regnum Christi, procurationem salutis electorum Dei, quos Deus in terris colligit. Idem Tilmãnus Heshusius libro de erroribus Pontificiorum, loco 12. & lib. 1. de Ecclesia, cap. 3.

3. p. 105. NOSTRA autem sententia est, Ecclesiam vnã esse, non duas, & illam vnã & veram esse cœterum hominum eiusdem Christianæ fidei professione, & eorundem Sacramentorum communionẽ colligatam, sub regimine legitimorum pastorum, ac præcipuè vnus Christi in terris Vicarij Romani Pontificis. Ex qua definitione facillè colligi potest qui homines ad Ecclesiam pertineant, qui verò ad eam non pertineant. tres enim sunt partes huius definitionis. PRIMA, professio veræ fidei, Sacramentorum communio, & subiectio ad legitimum pastorem Romanum Pontificem. Ratione PRIMÆ partis excluduntur omnes infideles, tam qui nunquam fuerunt in Ecclesia, vt Iudæi, Turcæ, Pagani; quàm qui fuerunt, & recesserunt, vt hæretici & apostatæ: ratione SECUNDÆ excluduntur Catechumeni & excommunicati, quoniam illi non sunt admissi ad Sacramentorum cõmunionem, isti sunt dimissi: ratione TERTIÆ, excluduntur schismatici, qui habent fidem & Sacramenta, sed non subduntur legitimo pastori.

& ideo foris profitentur fidem, & Sacramenta percipiunt. Includuntur autem omnes alij, etiam si reprobj, scelesti & impij sint.

Atque hoc interest inter sententiam nostram, & alias omnes, quod omnes aliæ requirunt internas virtutes ad constituendum aliquem in Ecclesia, & propterea Ecclesiam veram invisibilem faciunt: nos autem, etsi credimus in Ecclesia inveniri omnes virtutes, Fidem, Spem, Caritatem, & ceteras; tamen ut aliquis aliquo modo dici possit pars veræ Ecclesiæ, de qua Scripturæ loquuntur, non putamus requiri ullam internam virtutem, sed tantum externam professionem fidei, & Sacramentorum communionem, quæ sensu ipso percipitur. Ecclesia enim est cœrus hominum ita visibilis & palpabilis, ut est cœrus populi Romani, vel Regnū Galliæ, aut Respublica Venetorum.

NOTANDVM autē est ex Augustino in breviculo collationis, collat. 3. Ecclesiam esse corpus viuū, in quo est anima & corpus; & quidē anima sunt interna dona Spiritus sancti, Fides, Spes, Charitas, &c. corpus sunt externa professio fidei, & communicatio Sacramentorum. Ex quo fit, ut quidā sint de anima & de corpore Ecclesiæ, & proinde vniti Christo capiti interius & exterius; & tales sunt perfectissimè de Ecclesia; sunt enim quasi membra viua in corpore, quamuis etiā inter istos aliqui magis, aliqui minus vitam participant, & aliqui etiam solum initium vitæ habeant, & quasi sensum, sed non motum, ut qui habent solam fidem sine charitate. **RVR-SVM**, aliqui sint de anima, & nō de corpore, ut Catechumeni, vel excommunicati, si fidem & charitatē habeant, quod fieri potest. **DENIQVE**, aliqui sint de corpore, & non de anima, ut qui nullam habent internam virtutem, & tamen spe, aut timore aliquo temporali profitētur fidem, & in Sacramentis communicant sub regimine pastorum. & tales sunt sicut capilli, aut vngues, aut mali humores in corpore humano.

Definitio igitur nostra solū comprehendit hunc vltimum modum existēdi in Ecclesia, quia hic requiritur ut minimum, ut quis possit dici esse pars visibilis Ecclesiæ. Probandum igitur est ordine, nō pertinere ad Ecclesiam non baptizatos, hæreticos, & apostatas, & excommunicatos, & schismaticos. Deinde pertinere ad Ecclesiam non prædestina-

tos, non perfectos, peccatores etiam manifestos, infideles occultos, si habeant Sacramenta, professionem fidei, & subiectionem, &c.

CAPVT III.

De non baptizatis.

DE INFIDELIBVS NŌ baptizatis sine dubio Paulus loquitur 1. Cor. 5. *Quid enim mihi de iis, qui sunt, iudicare? ubi generaliter eos omnes fideles esse dicit, qui non dederunt nomina sua Christo per Baptismum, sed aliquas alias religiones sequuntur.*

De CATECHVMENIS est paulò maior difficultas, quia fideles, & saluari possunt, si moriantur in eo statu, & tam extra Ecclesiam nemo saluatur, sicut nec extra arcam Noë iuxta illud Concilij Lateranensis cap. I. *Vna est fidelium vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur.* nihilominus certum est, Catechumenos nō esse in Ecclesia actu & propriè, sed tantum in potètia, quomodo homo conceptus, sed nondū formatus, & natus, non dicitur homo in potentia. Nam legimus Act. 2. *Qui ergo receperunt Scripturam baptizati sunt, & apposita sunt in die illa anima centum tria millia.* Item Concilium Florentinum in instructione Armenorū, docet, homines fieri membra Christi, ac de corpore Ecclesiæ, cū baptizantur. idem & Patres docent.

Gregorius NAZIANZENSIS oratione in sanctum Laurentium dicit, Catechumenū esse in vestibulo pietatis, nec ad huc posse vocari fidelem, nisi intus ingrediatur per Baptismum. Ioannes CHRYSOSTOMVS hom. 24. in Ioannem dicit, Catechumenum alium esse à fidele, & nihil habere commune cum eo, non ciuitatem, non mensam, &c. TERTULLIANVS libro de præscriptionibus, reprehendit in hæreticis, quòd non distinguant Catechumenos à fidelibus. Cyprianus lib. 12. in Ioan. cap. 50. docet, Catechumenos esse in Ecclesia, quod erant incircumcisi apud Iudæos, qui propterea nō poterant vesci agno Paschali. AYGUSTINVS tract. 4. in Ioannem, & alibi distinguit Catechumenos à fidelibus. quod etiam alij Patres faciunt. Constant autem Ecclesiam esse fidelium congregationem.

Denique